

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 354 Din 19.07.2023

Dosar nr.: 815/2021

Petiția nr.: 7633/11.10.2021

Petentă: Asociația MozaiQ LGBT

Reclamat: ...

Obiect: sunt reclamate mai multe afirmatii discriminatorii la adresa persoanelor care au o altă orientare sexuală.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

Asociația MozaiQ LGBT – București, str.Arcului, nr.24, CP021064

2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul părților reclamate

...- președinte PMP Rădăuți

II. Procedura de citare a părților

3. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

4. Prin adresele nr. 7633/12.11.2021, respectiv 8544/12.11.2021 s-a realizat citarea părților în conformitate cu măsurile dispuse având în vedere contextul evoluției situației epidemiologice determinate de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2, cu solicitarea de a fi transmise completări la petiție, respectiv punctul de vedere în scris (precum și orice alte acte sau dovezi), soluționarea speței urmând a se face în lipsă, odată cu exprimarea acordului părților din dosar, în termenul dat. (fillele 19-22 la dosar).

Citația nr. 7633/12.11.2021 a fost transmisă petentei cu poșta română, cu formular de confirmare de primire, la dosar existând dovada primirii corespondenței. Citația nr. 8544/12.11.2021 a fost transmisă părții reclamate cu poșta militară.

5. Prin adresa înregistrată sub nr. 76/04.01.2022 a comunicat că nu are puncte de vedere suplimentare petiției și își exprimă acordul pentru soluționarea petiției în lipsă.

6. Partea reclamată nu a depus niciun înscris la dosar.

III. Susținerile părților conform obiectului dosarului

Susținerile petentei

7. Prin petiția înregistrată sub nr. 7633/11.10.2021, petenta solicită constatarea și sancționarea faptei săvârșită la data de 02.10.2021 de către domnul ... - președinte PMP Rădăuți, respectiv o postare live pe contul său de socializare Facebook, la un protest anti-vaccin, care a avut loc în Municipiul Rădăuți, jud. Suceava, afișând astfel în spațiul public virtual un limbaj care incită la ură pe considerente de orientare sexuală, identitate de gen.

13. Petenta arată că, în live-ul postat, partea reclamată vorbea în timpul filmării și, la minutul **20.40**, în contextul în care încuraja demisia premierului ... și a președintelui ..., acesta a spus „*Voi nu sunteți bărbați, sunteți LGBTiști*”.

14. Petenta susține că reclamaul continuă și la minutul **21.28** laudând protestatarii prin fraze ca „*Bucovinenii noștri, oamenii care iubesc România – Oameni care au o mamă și un tată. Nu au doi tați, nu sunt născuți din doi tați sau două mame. Nu sunt din familii de poponari.*”

15. La minutul **32.26** reclamatul continuă prin a spune „*Nu vă ucideți copiii, că nu aveți dreptul de viață și de moarte asupra lor, cum spun acești nenorociți de poponari și de LGBTiști.*”

16. Petenta precizează că filmarea a avut în jur de 31.000 de vizualizări, conform specificațiilor Facebook.

Susținerile părții reclamate

17. Partea reclamată nu a depus niciun punct de vedere la dosar.

IV. Motivele de fapt și de drept.

18. În fapt, Consiliul este sesizat cu privire la afirmațiile părții reclamate, din data de 02.10.2021, pe contul său de socializare Facebook, și anume: „*Voi nu sunteți bărbați, sunteți LGBTiști*”.. (...) *Bucovinenii noștri, oamenii care iubesc România – Oameni care au o mamă și un tată. Nu au doi tați, nu sunt născuți din doi tați sau două mame. Nu sunt din familii de poponari.*”

(...) *Nu vă ucideți copiii, că nu aveți dreptul de viață și de moarte asupra lor, cum spun acești nenorociți de poponari și de LGBTiști.*”

19. **Ordonanța de Guvern nr. 137/2000 privind combaterea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**) la art. 2 alin. 1 prevede: „*Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.*”

20. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

21. În conformitate cu jurisprudența CEDO în domeniu, diferența de tratament devine discriminare atunci când se induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă *„trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă”*. CEDO a apreciat prin jurisprudența sa, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoage sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate.

22. Criteriul de diferențiere este cel al orientării sexuale.

23. Dreptul restrâns este dreptul la demnitate, garantat de **Constituția României**.

24. În concluzie, sunt incidente prevederile art. 2 alin. 1 a **O.G. nr. 137/2000**, republicată. Astfel afirmațiile reclamatului -*Voi nu sunteți bărbați, sunteți LGBTiști”.. (...) Bucovinenii noștri, oamenii care iubesc România – Oameni care au o mamă și un tată. Nu au doi tați, nu sunt născuți din doi tați sau două mame. Nu sunt din familii de poponari.”*

(...) Nu vă ucideți copiii, că nu aveți dreptul de viață și de moarte asupra lor, cum spun acești nenorociți de poponari și de LGBTiști”- crează o deosebire pe bază de orientare sexuală care are ca efect restrângerea exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului la demnitate.

25. Conform art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată, *„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”*

26. Afirmația părții reclamate este de natură a crea o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare la adresa tuturor persoanelor cu o altă orientare sexuală decât cea heterosexuală, a unui grup de persoane, a comunității LGBT. Astfel, sunt incidente și prevederile art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**.

27. Directivele Uniunii Europene în domeniu (ex. **Directiva Consiliului 2000/43/CE**, prin art. 15) și jurisprudența Curții Europene de Justiție solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante.

28. Libertatea de exprimare este un drept esențial într-o democrație, însă nu este un drept absolut.

29. **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale** (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în

continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare: „Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.” Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: „comportă îndatoriri și responsabilități”. Totodată art. 17 al **Convenției** interzice abuzul de drept: „Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.”

32. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea norme juridice, și anume
 - accesibilitatea;
 - precizitatea;
 - previzibilitatea norme;
- legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de **Convenție** (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);
- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

30. În mod evident, orice sancționare a limbajului discriminator, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

31. **Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 al *Ordonanței de guvern nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare*, republicată, accesibilă (prin publicarea în *Monitorul Oficial al României*), cu sancțiuni evidente.

32. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei etc.

33. **Prima cerință**, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege

trebuie coroborate cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciem că **ambele texte normative sunt previzibile și accesibile**, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

34. Raportat la **scopul legitim urmărit** prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, indiferent de orientarea sexuală a acestora.

35. Protecția demnității unei persoane aparținând unui grup vulnerabil, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească următoarele elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic și religios,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de orientarea sexuală – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

36. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

37. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.

38. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

39. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar **autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei “nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere** (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.)

40. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

41. În scopul de a determina dacă afirmația, obiect al prezentei sesizări constituie un discurs de ură, Colegiul va examina: obiectivul urmărit de reclamat, contextul în care a avut loc, conținutul afirmației, rolul în societate al persoanei, autor al afirmației.

Obiectivul urmărit de reclamat

42. Obiectivul urmărit de reclamat este important: a dorit acesta să disemineze opinii legate de comunitatea LGBT sau a urmărit doar informarea publicului. În acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a reclamatului, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

43. Colegiul apreciază că, în speță, afirmația reclamatului nu a avut rolul de a informa publicul „*Voi nu sunteți bărbați, sunteți LGBTiști*”.. (...) *Bucovinenii noștri, oamenii care iubesc România – Oameni care au o mamă și un tată. Nu au doi tați, nu sunt născuți din doi tați sau două mame. Nu sunt din familii de poponari.*”

(...) *Nu vă ucideți copiii, că nu aveți dreptul de viață și de moarte asupra lor, cum spun acești nenorociți de poponari și de LGBTiști.*”

Contextul în care a fost făcută afirmația

44. Afirmația părții reclamate a avut loc pe contul său de Facebook , într-o postare live care a avut în jur de 31.000 de vizualizări, conform specificațiilor Facebook.

Conținutul afirmației

45. Partea reclamată folosește termenul “*poponari*”, în sens peiorativ. Potrivit DEX **poponar**, *poponari s. m. (vulg., peior.) homosexual.*

Partea reclamată folosește un termen aparent neutru anume “LGBTiști”, pentru a întări termenul anterior folosit. Cu toate acestea alăturarea termenilor “*poponari*” și “LGBTiști” conferă discursului un caracter trivial și discriminatoriu la adresa persoanelor aparținând comunității LGBT.

Rolul în societate a persoanei, autor al afirmației

46. Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare, rolul, poziția autorului declarației supusă controlului este determinantă. Partea reclamată deține o poziție importantă fiind fost viceprimar al Municipiului Rădăuți, actual consilier local și președintele PMP Rădăuți, o personalitate politică, astfel de derapaje și stereotipuri legate de criteriul apartenenței sexuale neputând a fi acceptate.

Concluzii

47. Colegiul director reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei

și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

48. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.

49. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că “libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirii personale. Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include „nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de către opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică”.

50. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care acesta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice. De aici decurge poziția privilegiată acordată liberei discutări a chestiunilor de interes general, și în particular libertății presei, atunci când aceasta intră în conflict cu alte valori pe care statul le poate în mod legitim apăra.

51. În speța de față se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare, partea reclamată depășind limitarea la subiectul discuției, divagând și exprimându-și opinia cu privire la comunitatea LGBTI. Atitudinea și modul de manifestare a reclamatului a condus la lezarea demnității comunității respective, fiind creat un sentiment de inferioritate a membrilor acestei comunități, unii dintre termenii folosiți având, în context, conotații triviale, fiind atins dreptul la demnitate al persoanelor aparținând grupului LGBT.

52. Trebuie avute în vedere stereotipurile, atât cele pozitive, cât și cele negative, atât de către societate în general cât și de către persoane publice, rolul acestora fiind deosebit de important în formarea unei societăți care își respectă toți semenii săi, fără niciun fel de deosebire.

53. Libertatea de exprimare este un drept recunoscut de societate, Curtea Europeană a Drepturilor Omului statuând deseori, pe baza jurisprudenței că aceasta nu trebuie să încalce anumite limite care țin în plus de protecția reputației și drepturilor celorlalți.

54. Reclamatul este o persoană publică iar folosirea unor stereotipuri și expresii cu conotații negative fiind de natură a aduce la lezarea demnității persoanelor de altă orientare sexuală.

55. Afirmatia respectivă a fost de natură a crea o atmosferă ostilă, fapta fiind cu atât mai gravă cu cât s-a produs în public, filmarea având în jur de 31.000 de vizualizări, conform specificațiilor Facebook.

56. Exercițarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități, astfel încât este de dorit să fie evitate afirmațiile care offensează în mod gratuit fără a duce la un progres al relațiilor umane.

57. Afirmațiile, acțiunile homofobe nu duc la un progres al relațiilor umane, ci, din contră, întăresc stereotipurile negative față de comunitatea LGBT, având ca efect discriminarea la școală, la angajare, la accesul la servicii și locuri publice etc.

58. Toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar să se sancționeze orice formă de expresii care promovează ura bazată pe intoleranță.

59. Se impune astfel descurajarea încălcării dreptului la demnitate, indiferent de calitatea persoanelor care comit o astfel de faptă. Prin urmare fapta reclamatului care reprezintă obiectul petiției, nu este protejată de art. 10 al *Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale*.

60 Potrivit art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist - șovină, de instigare la ură rasială sau națională ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia”.

61. Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ratificată de România prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, prevede în art.10 că: “orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare” și precizează în mod expres limitele acestui drept în alineatul 2 al aceluiași articol: “exercitarea acestor libertăți, (n.n. libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei) ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru (...) protecția reputației sau a drepturilor altora.”

62. Colegiul director reține faptul că afirmațiile părții reclamate au un caracter discriminatoriu, potrivit art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, constatând astfel săvârșirea unei fapte de discriminare.

63. Raportat la fapta de discriminare constatată, Colegiul director dispune sancționarea cu amendă contravențională în cuantum de **2000** lei a părții reclamate. La stabilirea cuantumului amenzii aplicate au fost avute în vedere următoarele aspecte:

- discriminarea a vizat un grup de persoane;
- o amendă prea mare ar reprezenta o limitare excesivă a libertății de exprimare.

64. Opinie separată cu privire la cuantumul sancțiunii aplicate, exprimată de dna. B.C.C. - membră în Colegiul Director

În dezacord cu opinia majoritară privind sancțiunea aplicată, și anume amendă în valoare de 2000 de lei, formulez următoarea opinie separată, considerând că sancțiunea aplicată privind fapta de discriminare constatată ar fi trebuit să fie amenda contravențională în valoare de 5000 de lei, pentru următoarele considerente:

- Cu privire la stabilirea sancțiunii corespunzătoare faptei constatate, trebuie avute în vedere dispozițiile art. 21 alin. (3) din O.G. nr. 2/2001, potrivit cărora sancțiunea se aplică în limitele prevăzute de actul normativ și trebuie să fie proporțională cu **gradul de pericol social al faptei săvârșite, ținându-se seama de împrejurările în care a fost săvârșită, de modul și de mijloacele de săvârșire, de scopul urmărit, de urmarea produsă, precum și de circumstanțele personale ale contravenientului.**

- În consecință, apreciez că soluția din acest caz trebuia să fie stabilită pe principiul proporționalității cu gravitatea faptei. Curtea Constituțională prin Decizia nr. 732 din 20 noiembrie 2018, a statuat că: *“Principiul proporționalității (...) atestă că toate sancțiunile principale sau complementare aplicate unui anumit contravenient, într-o anumită situație, trebuie să fie dozate în funcție de gravitatea faptei. Principiul proporționalității este apropiat de principiul oportunității, ce trebuie respectat în toate cazurile în care agenții constatatori competenți sesizează săvârșirea unei fapte de natură contravențională și, procedând la aplicarea unor sancțiuni contravenționale principale sau complementare, trebuie să se asigure că aplicarea acestora se impune și că desăvârșește caracterul represiv și preventiv al sancțiunii contravenționale. (...).*

- Așadar, în acest caz, sancțiunea stabilită de majoritatea membrilor, în opinia mea nu **este o sancțiune proporțională, efectivă și disuasivă**, deoarece nu este adecvată gravității încălcării principiului egalității de tratament, în sensul legislației naționale și europene din domeniul non-discriminării, nu asigură o protecție juridică efectivă și eficientă persoanelor LGBT, victimele faptei constatate (C-180/95, Draehmpaehl Rec., p. I-2195, punctele 24, 39 și 40) și, în același timp, nu atinge obiectivele legitime urmărite, și care sunt de asemenea necesare, cum ar fi prevenirea faptelor de discriminare împotriva comunității LGBT.

Deși sancțiunea contravențională nu poate schimba nici prejudecățile, nici stereotipurile sociale, consider că tocmai de aceea accentul trebuie pus pe scopul preventiv, scop care se realizează tot prin aplicarea sancțiunii pentru descurajarea unor fapte discriminatorii în viitor, chiar în lipsa unei reformări totale a prejudecăților și stereotipurilor. Este extrem de importantă abținerea de la un comportament care discriminează, întrucât reducerea semnificativă a stereotipurilor ori a altor manifestări discriminatorii duc în cele din urmă la crearea unui mediu inclusiv pentru grupurile minoritare indiferent de apartenența lor națională.

Ca urmare, susțin că sancțiunea corectă pentru fapta constatată este amenda contravențională în valoare de 5.000 de lei având în vedere următoarele:

- **Fapta constatată de discriminare vizează o comunitate, și anume comunitatea LGBT.** Deși în stabilirea aplicării sancțiunii contravenționale de către majoritatea membrilor s-a avut prevederea art. 26 alin 1 al **O.G. nr. 137/2000**, care

stabilește că atunci când fapta este îndreptată împotriva unui grup de persoane sau comunitate trebuie sancționată mai sever, stabilindu-se sancțiunea minimă amenda în valoare de 2000 de lei, consider că în raport cu gravitatea faptei, atunci când se poate alege între mai multe sancțiuni corespunzătoare (egale), trebuie să se aleagă sancțiunea care este cea mai puțin oneroasă (Opinia Avocatului General Kokott, cazul Silvio Berlusconi and Others, Joined Cases C-387/02, C-391/02 and C-403/02, paragraph 90 și 92, pentru a se asigura concret efectul disuasiv;

- **Comunitatea LGBT reprezintă un grup foarte vulnerabil în societatea din România fiind cea mai discriminată comunitate din România.** Potrivit sondajului de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat de IRES pentru CNCD (2018) a arătat că comunitatea LGBT este comunitatea față de care românii manifestă cel mai mare nivel de neîncredere, și anume 74%. Același sondaj indică un nivel ridicat de intoleranță al populației majoritare față de persoanele gay (59% nu acceptă să le fie rudă, 52% nu acceptă să le fie prieteni). Așadar, sancțiunea contravențională minimă pentru afirmațiile respective reprezintă nesancționarea proporțională a faptei de discriminare împotriva comunității LGBT și întărirea sentimentului victimelor de impunitate al agresorilor și a celor care incită la discriminare și violență împotriva lor care duce la perpetuarea distanței sociale în raport cu populația majoritară, precum și sporirea victimizării și stigmatizării continue a persoanelor LGBT;
- **Afirmațiile homofobe reprezintă o încălcare gravă a dreptului la demnitate.** Consider că aceste afirmații au un caracter denigrator și aduc atingere demnității persoanelor LGBT, prin crearea unei atmosfere degradante, bazată pe criteriul de orientare sexuală, stare de fapt pe care legea încearcă să o estompeze. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, tratamentul "degradant" este tratamentul care a cauzat victimelor sentimente de teama, de neliniște și de inferioritate, de natură a le umili și a le înjosi (a se vedea, în acest sens, Kudla împotriva Poloniei [MC], Cererea nr. 30.210/96, paragraful 92, ECHR 2000-XI); În hotărârea sa din 9 octombrie 2001 în cauza C-377/98, Țările de Jos/Parlamentul European și Consiliu, Rec. 2001, p. I-7079, punctele 70-77, Curtea de Justiție a confirmat faptul că dreptul fundamental la demnitatea umană face parte din dreptul Uniunii. Din hotărâre reiese, în special, faptul că nu se poate face uz de niciunul dintre drepturile înscrise în această carte pentru a aduce atingere demnității altei persoane și că demnitatea persoanei face parte din substanța drepturilor înscrise în această carte.
- **afirmațiile au fost realizate pe Facebook, într-o postare live** fiind accesată ulterior difuzării de un număr foarte mare de persoane; În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că "impactul potențial al mijlocului de comunicare este un element important și este de notorietate că mijloacele de comunicare audio-vizuale, au, de regulă, efecte imediate și puternice într-o măsură mai mare decât presa scrisă (vezi Hotărârea Curții Europene în cauza Purcell și alții vs. Irlanda). Mijloacele audio-vizuale au posibilitatea exprimării în

imagini a unor înțelegeri pe care presa scrisă nu este capabilă să le răspândească.
(Hotărârea Curții Europene în cauza Jersild v. Danemarca)

- **afirmațiile au fost realizate de un membru al unui partid politic, care are calitate de formator de opinie.** Genul acesta de afirmații sunt este cel mai dăunătoare atunci când sunt exprimate de persoane cu autoritate ce denigrează și umilesc grupurile de persoane cele mai vulnerabile ale societății. Ca urmare, politicienii trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient verificarea strictă a fiecărui cuvânt și faptă atât din partea ziariștilor cât și a marelui public și, în consecință, trebuie să dovedească un grad mai mare de toleranță, îndeosebi atunci când ei înșiși fac afirmații publice susceptibile de a fi criticate.

65. Opinie separată cu privire la quantumul sancțiunii aplicate, exprimată de dna. S. C. P. - membră în Colegiul Director

În dezacord cu opinia majoritară privind sancțiunea aplicată, și anume amendă în valoare de 2000 de lei, formulez următoare opinie separată, considerând că sancțiunea ce trebuia stabilită privind fapta de discriminare constatată, să fie Avertisment pentru următoarele considerente:

Privind sancționarea faptelor de discriminare, Colegiul director a avut în vedere prevederile directivelor Uniunii Europene în domeniu, care solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante. Proporționalitatea se poate asigura prin acordarea graduală a amenzii, în funcție de gravitatea faptei, între limitele stabilite de lege. Colegiul director subliniază în acest sens că trebuie înțeles cu adevărat că scopul sancționării unor fapte care aduc atingere unor drepturi și principii, cum ar fi dreptul la nediscriminare și la un tratament egal în materie de angajare și profesie, este în sensul corectării unor asemenea fapte și prevenirii săvârșirii lor în viitor și nu aplicarea neapărat a unei măsuri punitive cum este cea a amenzii contravenționale.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință pentru constatarea faptei de discriminare, și cu 7 voturi "pentru" aplicarea sancțiunii cu amendă contravențională în quantum de 2000 lei, 1 vot pentru amendă contravențională de 5000 lei și 1 vot pentru avertisment,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Constatarea existenței unui tratament diferențiat, discriminatoriu, pe criteriul orientării sexuale, potrivit art. 2 alin. 1 și precum și al art. 15 din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată;
2. Sancționarea părții reclamate ...- CNP ..., **CU DOMICILIUL ÎN ..., cu amendă 2000 de lei**, în conformitate cu prevederile art. 2 alin. 11 și art. 26 alin.1 din O.G. nr. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare; (cu 7 voturi „pentru”, 2 „împotrivă”);
3. O copie a prezentei hotărâri va fi comunicată părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii:

Amenda contravențională se va plăti la compartimentul de specialitate (Taxe și Impozite) din cadrul primăriei arondată domiciliului contravenientului, conform Ordonanței nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor. Contravenientul este obligat să trimită dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, conform art. 25 din actul normativ enunțat (cu specificarea numărului de dosar).

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare**, republicată și **Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ**.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BĂNICĂ CLAUDIA CERASELA – Membru

JURA CRISTIAN - Membru

DIACONU ADRIAN NICOLAE – Membru

GRAMA HORIA – Membru

MOȚA MARIA – Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN – Membru

SĂVULESCU RADU COSMIN – Membru

**Redactată și motivată C.J./V.N.C.
Data redactării: 24.07.2023**

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit ***O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare*** și ***Legii 554/2004 a contenciosului administrativ***, constituie de drept titlu executoriu.

